

Turecký prezident: EÚ nie je o náboženstve

Abdullah Gül pred svojou cestou do Bratislavy hovorí, že Európa by sa nemala jeho krajiny obávať pre islam

Európska únia bude podľa neho s Tureckom silnejšia a to, či ho Francúzi zastavia, necháva na nich. Niekoľko dní pred návštevou Slovenska turecký prezident ABDULLAH GÜL poskytol rozhovor denníku SME.

Niektorí Európania si myslia, že taká veľká moslimská krajina ako Turecko by mohla ohroziť charakter Európskej únie. Čo by ste im odkázali?

„V tom máte pravdu, verím však, že tí, čo tak uvažujú, sú v menšine a nie je ich veľa. Takéto zmýšľanie je v protiklade so základnou povahou Európskej únie. Nejde o náboženský klub. Únia je postavená na základných hodnotách ako demokracia, ľudské práva a slobodný obchod. Iné veci, ako napríklad etnicita, jazyk či náboženstvo patria jednotlivcom.“

Slovensko podporuje integračné ambície Turecka, veľkí hráči ako Nemecko a najmä Francúzsko s tým však majú problém. Nebojíte sa, že keď príde na lámanie chleba, zablokujú vstup vašej krajiny do únie?

„Neobávame sa, že by sa rokovania skončili neúspechom. Nevstúpili by sme do colnej únie s Európskou úniou, ktorá funguje 15 rokov. Náš priemysel súťaží s úniou hospodárstvom bez cieľ. Je dôležité podotknúť, že najviac v Európskej únii predávajú autá, ktoré sú vyrobené u nás. Áno, napríklad Francúzsko sa rozhodlo, že pôjde cestou referenda, čo sa týka vstupu Turecka. Ak sa Francúzi rozhodnú, že nemajú záujem ani potrebu, aby sa Turecko stalo členom, nech sa potom jasne vyjadria.“

Vaša Strana spravodlivosti a rozvoja (AKP) je považovaná za islamistickú stranu, čo sa týka reforiem urobila viac ako sekulárna opozícia. Prečo je pre vás Európska únia taká dôležitá?

„Chcem podotknúť, že AKP sa nikdy nedefinovala náboženskou terminológiou ani nemá takú snahu. Odkeď som v politike, bol som ministrom aj premiérom, považoval som Európsku úniu za veľmi dôležitú. Turecko by bolo ako člen únie oveľa silnejšie a takisto aj Európska únia s nami.“

Keď vás v parlamente zvolili za prezidenta, armáda aj opozícia bili na poplach, že sekulárny charakter tureckej republiky sa stratí a pokúsili sa o vaše zosadenie. Už vychádzate dobre s generálmi?

„Podľa ústavy som hlavný veliteľ armády, takže tam nie je čo riešiť. O.k., časť opozície nehlasovala za mňa, o tom je demokracia. Ako zvolený prezident si plním svoje povinnosti a to je všetko.“

Jedným z hlavných argumentov proti vám bolo, že vaša manželka nosí moslimskú šatku, čo prezidentský palác nezažil od čias zakladateľa moderného sekulárneho Turecka Mustafu Kemala

Abdullah Gül (59) sa v roku 2007 stal prvým tureckým prezidentom s islamistickým pozadím. Jeho manželka nosí šatku, čo nahnevalo sekulárnu opozíciu aj armádu.

FOTO-TASR/AP

Atatürka. Už si na to vaši kritizujú?

„Keď sa prejdete po uliciach tureckých miest, vidíte, že veľa žien preferuje nosenie šatiek. A je to osobný výber. To musí každý rešpektovať, pretože ide o súkromnú voľbu, do ktorej by nemal nikto zasahovať.“

Napriek tomu však v krajine prebieha monsterproces Ergenekon, podľa ktorého sa ľudia z opozície aj z armády snažili a stále snažia zosadiť vašu stranu z vlády. Považujete to za reálnu hrozbu?

„Keďže vaša otázka sa týka prebiehajúceho súdneho procesu, nechcem komentovať nič, kým sa to nevyrieši na súde.“

Váš kolega, premiér Recep Tayyip Erdogan, ktorý sa nedávno vrátil z Teheránu, hovorí, že Irán je priateľom Turecka. Platí to aj v prípade Izraela?

„Samozrejme, že Izrael je našim priateľom, ako je našim priateľom aj Irán, ktorý je aj našim susedom.“

Premiér Erdogan sa o Izraeli po zimnej vojne v Gaze vyjadruje až nediplomaticky tvrdo. Nezdá sa vám, že vzťahy medzi Tureckom a Izraelom sa výrazne zhoršili?

„Medzi priateľmi neplatí nič, čo také, že keď niekto urobí chybu, tak si to nepovedia. Priateľstvo je o tom, že sa rozprávate veľmi otvorene a úprimne.“

Vy sa neobávate kontroverzného iránskeho nukleárneho programu?

„Sme proti všetkým nukleárnym zbraňam bez ohľadu na to, kto ich vlastní a kde sa nachádzajú. Lenže na nukleárnu energiu na mierové účely má každý právo.“

Nedávno ste sa vrátili z Arménska, s ktorým ste sa celé roky nerozprávali a mali ste zavreté hranice. Zdá sa, že vaša futbalová diplomacia za fungovala a čoskoro nadviažete diplomatické styky. Ako je to v prípade Cypru?

„Čo sa týka Arménska, je to naša túžba dokončiť tento proces, preto chceme čo najskôr nadviazať diplomatické styky. V prípade Cypru vyjednávame prebieha. Dúfame, že výsledok

Samozrejme, že Izrael je naším priateľom, ako je naším priateľom aj Irán, ktorý je aj našim susedom.

bude ešte koncom tohto roka. V roku 2004 to boli grécki Cyprusčania, čo odmietli mierový plán EÚ a OSN. Inak by bola táto otázka vyriešená.“

Pred niekoľkými rokmi bol v Istanbule zavraždený arménsko-turecký novinár Hrant Dink len preto, že otvoril debatu o genocíde Arménov

za Osmanskej ríše, čo Ankara odmieta. Je ešte stále nebezpečné mať v Turecku iný ako oficiálny názor?

„Vražda Hrantu Dinka bola postavená pred spravodlivosť. V Turecku sa už nevyskytujú podobné prípady a sloboda slova je zaručená.“

Okrem oživenia vzťahov s Arménskom sa Kurdi žijúci v Turecku konečne dočkali vlastnej televízie. Prečo to trvalo tak dlho?

„No, viete, všetko je v procese. (smiech).“ © SME

Z Ankary od nášho redaktora **Mirka Tódu**

INZERCIA